

DE SAPIENTIA, OMNIPOTENTIA, ET
PROVIDENTIA DIVINA
EX PARTIBVS INSECTORVM COGNOSCENDA
EPISTOLARIS DISQVISITIO

48

AD

VIRVM
NOBILISSIMVM ATQVE
DOCTISSIMVM
ALBERTUM
SEBAM

ACADEMIAE CAESARIAE LEOPOLDINO-CAROLINAE
NATVRAE CVRIOSORVM COLLEGAM DIGNISSIMVM,
SOCIETATIS REGIAE ANGLICANAE, ET
INSTITVTI BONONIENSIS SODALEM,
SAGACISSIMVM OPERVM DIVINORVM INDAGATOREM,
ET VRBIS AMSTELODAMI ORNAMENTVM,

STRENAE LOCO

CVM ANNUM SVPRÆ SEPTVAGESIMVM PRIMVM
INGRESSVS ESSET, MISSA

A

FRIEDERICO CHRISTIANO LESSERO,
NORDHVSÆ IN PATRIA AD MONT. MAR. VIRG.
PASTORE ET ORPHANOTROPH. ADMINISTRATORE

NORDHVSÆ CIO, DCCCXXXV STANNO COELERIANO.

DE SAPIENTIA, OMNIPOTENTIA, ET
PROVIDENTIA
EPICURAE DISPOSITIO

VIRVM
NOBILISSIMUM ATQVE
DOCTISSIMUM
ALBERTUM
SEBAM

ACADEMIAE CAESARIS SOPOLINO CA
ROMANAE CYRILLI COLLEGIUM
SVM SOCIETATE REGIA ANGLICAE ET
INSTITUTI HONORIS SOCIAM
SAGACISSIMVM OPERVM DIVINORVM INDA
GAREM ET VERIS AMSTELODAMI
D. N. ANNO 1711

STANAE LEO
CVM ANNI SVPTA SEPTVAGESIMO
MILLESI

FREDERICO CHRISTIANO LESKO
HALLAE IN MONTENAPOLI
PUBERTVS DE SEBAM

MDCCXXI

Nobilissimo atque Doctissimo

VIRO

ALBERTO SEBÆ,

Academiae caesareae Leopoldino-Carolinae Naturae
curiosorum Collegae, Societatis regiae angli-
canae, et instituti Bononiensis
sodali,

Fautori suo perquam honorando,

f. p. d.

Friedr. Christian, Lesser,

Nordhuf, ad mont. Mar. Pastor.

& Orphanotr. Admin.

S. 1.

MVLTA eaque magna sunt beneficia, VIR HO-
NORATISSIME, quae tenus hac benigne in
me contulisti, dum mihi non solum binos To-
mos thesauri tvi, qui vere thesaurus rerum
naturalium dici potest, donasti, sed etiam varios antehac
lapides bezoardicos misisti; qui propter ingratus sim oportet,
nisi publico documento grates tibi, quas possum ma-
ximas, agerem, simulque omni studio in id incumberem,
quo tibi placere possim. Cum igitur probe perspectum
habeam, te quarto Thesauri tvi Tomo descripturum, &
elegantibus iconismis exhibiturum esse insecta variorum

A 2

ge-

generum, ex omnibus quadripartiti mundi partibus collectorum, imo te solere vel in contemptissimis, ab imperito vulgo maxime spreto animalibus, omnipotentis creatoris polydædalum digitum agnoscere, pauca hic referre volui *de sapientia, omnipotentia & providentia divina, ex partibus insectorum cognoscenda.* Erunt quidem forsitan iniqui rerum æstimatores, qui vitio nobis vertent, quod his quisquiliis (ut ii putant) scrutandis operam tantam damus: verum si sequentia perlegent, forsitan aliter sentient spero, nisi plane stipites sint. Videbunt enim verum esse, quod in communi proverbio dicitur: *Nullibi Deus major est, quam in minimis.*

§. 2.

Vt igitur ad rem me accingam, inter externas partes animalium insectorum considerandum est *Caput*, pars eorum princeps, sine qua diu vita frui nequaquam possunt. Mira est huius π embri insectorum variatio. Jam enim apud nonnulla globosa rotunditate præditum est, jam apud alia in ovalem figuram effectum cernitur, jam in lentiformem orbiculum conditum existit, jam in latitudinem extenditur. Quod si vero secundum accidentia illud spectetur, non minor observatur variatio. Interdum polita lævitate ornatum est, interdum vero crinibus vestitum. Adde quod nonnunquam armatum sit vel unico cornu paulatim reflexo, vel duobus, aut in ramosas extremitates excurrentibus, aut variis geniculis mobilibus. Capitis pars *frons* est, area illa supra oculos extensa, quæ etiam varia formæ gaudet. Vel enim elata in imbonem, vel oblonge exprorecta, vel paulatim depressa existit. Excipiunt hanc bini faciei soles, *oculi*; imo inter-

dum

dum plures, quorum structura ita comparata est, ut vix ali-
quid admirabilius aut artificiosius occurrere possit. Primo
namque notatu dignum est, quod sphaerica sunt figura, ut
multae supra illam cadere possint species perpendiculariter,
atque in centrum tendere, adeoque vno aspectu videri,
quod fieri nevtiquam posset, si figura plana efficta essent.
Deinde non minus mirandum, quod oculi insectorum durae
sunt pellis. Cum enim palpebris destituantur, supremus
creaturarum artifex, eorum tunicam corneam duriorum ef-
fecit, ut hac duritie quasi protectione aliqua munirentur, &
quasi per palpebram obductam cernant. Quia tamen ob
crassitiam hujus cutis hebetius videre, necesse est, non mi-
nus admiratione dignum est, quod diuina prouidentia non-
nullis ocnlos mobiles dedit, vt eos ad lucem convertere, &
radios eius excipere, atque sic clarius cernere possint; qui-
bus vero immobiles dedit oculos, iis hos ipsos ita efformauit,
vt in vno quolibet oculo appareant areae sex angulorum, in
quorum singulis cornea conuexa protuberat, haemispheri-
um simulans, eum in finem, vt, cum insecta eiusmodi ocu-
lis praedita, oculos pro lubitu circumferre nequeant, his are-
is quasi tot oculis in parte superiore, inferiore, collateralibus
positis, vndiquaque dignoscere possint, quicquid vtile
vel noxium est. Ad latera frontis nonnullorum existunt *an-
tennae*, quae sunt cornicula variis vsibus apta. Tactu illorum,
si insecta in tenebrosis locis ambulant, praetentant iter, alia-
que vel impedimenta vel nocumenta; imo oculorum vice
iis vtuntur; earum ope insecta oculos, si quid macularum
illis accidit, purificant; imo interdum genus insectorum in-

dicant, dum longiores mares, iri inores scen. inas indigirant.
Quodsi vero structuram eorum spectes, certissime ex ea
artificem Dei manum cognosces. Oculum adhibe micro-
scopio armatum, quot admiranda tibi patebunt, quæ alios
larent? Videbis nonnullorum insectorum antennas geniculis
variis distinctas; aliorum globulis vel læuibus vel pilis vesti-
tas, & æquali distantia inter se distitis, ornatas; aliorum ali-
quantulum in arculum reflexas, & plumis quasi instructas,
Demittamus nunc visum ad *ora* insectorum, ubi non minora
stupendæ sapientiæ divinæ conspicimus criteria. Nonnyllo-
rum os *labiis* decoratum est, quæ aliis desunt; aliorum os
maxillas habent, aliorum iis destituitur; nonnullorum ori
sapientissimus creator *dentes* affixit, quibus edendi munus
perficiunt: & quanquam ex duro osse non consistit, mirum
tamen, insecta his instrumentis non folia, cortices & ligna
solum, sed etiam interdum durissimos lapides comminere
posse, quam potestatem dubio procul ideo nonnullis indidit
numen benignissimum, ut, cum nonnulla tantum ex alimen-
tis durissimis viuant, etiam instrumenta habeant, quibus fa-
ciliiori ratione cibum ad manducandum aptum reddere pos-
sint. Quibus vero Deus dentes negauit, illis hunc defectum
refarciuit, concedendo *forcipem*, ab utroque oris latere in
medio coeuntem, quo cibos ad mouere possunt. Dum au-
tem liberrima voluntas diuina manus insectis negauit, quibus
cibum ori ad mouere possint, nonnullis dedit subtiles *clauiculas*
ab utroque oris sine exeuntes, & variis geniculatis in-
internodiis flexiles. His insecta cibum arripiunt, & forci-
pibus subdunt. Insecta contra, quæ forcipe destituuntur, *lin-*
gua

guz toto aculeus acceperunt, qui ex medio oris exiunt, vel
ingyrum complicantur, vel extra vsum sub pectus'extensi
latent. Ejusmodi aculeus vocatur *proboscis*, voce hac ab
elephantibus mutuata, quoniam insecta ea vtuntur, ad ex-
sugenda & accipienda nutrimenta. Si quis sagaci curiositate
paullo diligentius eiusmodi proboscidem rimatus fuerit, in-
ueniet plura, quibus in admirationem summi creatoris rapie-
tur. In vagina quadam hic aculeus ceu gladius seruator, ex
qua insecta eum exmittunt, quoties opus est; & licet tam subti-
lis sit, vt sine oculo armato vix conspici queat, tanta tamen
valet duritie, vt non hominum solum, sed etiam densissimam
ferarum cutim facili negotio perforare possit. Hoc etiam
insecta sanguinem sugiunt. Jam cogitet quispiam, quam
multa sint insecta, vnica sanguinis guttula multo minora?
& tamen per proboscidem sanguinem, cuius auidissima sunt,
extrahunt; in quot igitur partes vnica guttula diuidatur ne-
cesse est? Quis vnquam artifex microtechnia sua tam per-
vulum effingere ipotuit corpusculum, cui tam mirabilem
internam structuram dare potuerit? Nonne hæc supra homi-
num vires posita, & tamen in insectis existentia, maiorem
humanis, imo angelicis facultatibus potentiam, hoc est, divi-
nam omnipotentiam commonstrant? Nec minori attenti-
one dignum est, quod neque naso, neque auribus externe, ne-
que cerebro interne instructa sint, & tamen odoris atque au-
ditus seu sensu exacte prædita, manifesto indicio, omnipoten-
tiam diuinam etiam sine ordinariis organis sensum his ani-
malculis impertire potuisse, alio modo, ac in aliis animan-
tibus.

Alteram insectorum externam partem constituit *corpus*,
 cujus elegans & mira fabrica æque ac caput architectonicam
 diuinæ sapientiæ, omnipotentæ & providentiæ manum satis
 demonstrat, de qua pauca tantum hic delibabo. Primum
 quidem, quod *formam* attinet, in aliis in orbis figuram effi-
 ctum est, in aliis ovali figura præditum, in aliis tubulosa qua-
 si longitudine protractum, prout insectis pedibus instructis
 ad progrediendum, pedibus destitutis ad rependum: aliis
 vero donatis ad æquilibrium inter volandum necesse est; adeo
 & figura corporum insectorum certo cuique fini respondens
 a summi numinis digito efficta est. *Cutis* eorum non mollis
 est, uti cæterorum animalium quadrupedum, bipedum,
 neque adeo dura, uti testaceorum, sed mediæ cuiusdam
 inter hæc naturæ, ita tamen comparata, ut ipsis, quando per
 varia foramina repunt, ne atterantur & lædantur, sic muni-
 men, deinde ut radiorum solarium ardorem infringat, ne
 subtilissimæ partes internæ exsiccentur. *Incisuris* vero præ-
 dita est hæc cutis, quarum alia alias excipiunt, dum inuicem
 sibi impostæ sunt, sicut squamæ in loriceis, quo ipsa sum-
 mo opifice ipsis prouisum est, ut, dum per musculos & fibras
 has articulorum intersectiones contrahunt vel dilant, loco
 se mouere, & si defensio postulet, contrahere se possint.
Corporis pars collum est. Quæ insecta hoc prædita sunt, iis
 vel longius vel breuius existit, prout usus horum animalium
 eorum postulat; imo in nonnullis capitis munimentum est
 in quod insecta caput recipiunt, si noxam metuunt. *Dorsum*
 & *pectus* collum excipiunt, quæ sunt partes quædam
 inte,

inter collum & alvum sita, non minus vsui certo destinata. His subicitur *venter*, qui deo plerumque molliori, quam dorsum cute vestitur, quia proniori sui parte ipsi non facile periculum aliquod perimescendum est; supina vero sui parte dorsi cute defenditur. Hic *venter* tandem in *caudam* exit vel *podicem*, quæ interdum pilis, interdum setis, interdum spinis armatur, quibus, si quid a tergo periculi illis instat, illud arcere possunt; imo & his ipsis cum se compli- cant, caput interdum defendunt. Quædam insecta in aluo *aculeo* armata sunt, qui non minori structuræ artificio com- positus est a Deo, quam ille, quem alia insecta lingua loco in ore habent. De hoc primo attendendum, quod plerumque intra alvum conditus sit, ne corrumpetur, si tam tenue & fragile spiculum extra pateret; deinde, quod hunc aculeum inse- cta pro armis obtinuerint, quibus pungendo contra ag- gressores se defendunt; & tandem, quod in sceminis hic acu- leus sit terebra quædam, qua varias res perforant, & ouula sua in eas emittunt. Quia vero securitatis causa sapius duris- simas res perforare, & ibi oua sua deponere necesse habent, tam exilem cuspidem tanto robore Deus O. M. instruxit, ut etiam durissima corpora terebrando pertransire possit, adeo etiam abjectissimis ouulis vilium animalculorum diuina pro- spexit providentia! Hæc quoque nonnullorum corporibus *alas* adaptavit, & quidem pro statu eorum vel binas, vel qua- tuor, ut cum sapius e longinquo cibum querere debeant, facile eo euolare queant, quo lubet vel necesse est. Magna nos subit admiratio, si microscopio aliquo paulo penitius ar-
B
tifi-

officiosam earum structuram rimamur. Plurimorum alæ
 nervis donatæ sunt, quibus eas vel expandere, vel contra-
 here possunt, prout volatus ratio id postulat. Quorum alæ
 apteræ sunt, eæ vel membranaceæ vel farinaceæ videntur.
 Inter nervos membranaceorum conspiciuntur reiformes ma-
 culæ, quarum lemnisci vel quadrati, vel rhomboidales, vel he-
 xagoni miro & jucundo oculorū spectaculo deprehenduntur.
 Alarum farinacearum pulvis, quo inspersæ nobis videntur,
 si eas nudis oculis contemplamur, oculo armato constare
 deprehenditur vel ex pilis, vel ex plumis, usque
 subtilissimis, quibus manu absteris membranacea cutis vel
 potius rete pater. Quæ alas habent coleopteras, non minori
 diligentia spectanda sunt. Eorum alæ inferiores, quæ a supe-
 rioribus quasi septo muniuntur, admodum subtili gaudent
 membranacea cute, & quæ in nonnullis insectis longiores
 sunt elytris suis, nervis a sapientissimo creatore sunt donatæ,
 ut eas extra volandi negotium complicare, & veluti sub te-
 ctum contra injurias tutum recipere possint. Alæ vero su-
 perjacentes inferioribus, quas elytra vocamus, crustosa qua-
 si sunt, scilicet ut inferiorum subtilium alarum vires integras
 tueantur.

§. 4.

Tertiam nonnullorum insectorum externam partem
 constituunt *pedes*. Vocantur ejusmodi insecta his prædita
 empoda seu pedata. Mira hic datur varietas, si pedum nu-
 merum spectes; siquidem nonnulla quatuor, alia sex, alia
 octo, alia quatuordecim, alia sexdecim, alia viginti quatuor,
 alia

alia triginta, alia sexaginta sex, alia pluribus pedibus instru-
ta sunt. Mira præterea est structura. Nonnulla pedibus
donata sunt brevibus quidem, sed tamen crassioribus, vel
unica tantum articulatione præditis. Alia habent pedes lon-
gos, variis geniculis distinctos, quæ vi elastica gaudent, ut
eo melius exsilire possint. Quumque Deus T. O. M. pedes
his concesserit non ad progrediendum solum, sed etiam ad
tangendum objecta, ad purificandos oculos, ad defensio-
nem sui, ad perfodiendam terram, ad natandum; etiam ad
consequendos hos fines pedes vel unguiculis, vel aliis adju-
mentis instruxit. Non tamen putandum, ac si apoda inse-
cta mira arte destituantur. Certe si observamus modum re-
ptionis eorum, magna nos adficiet admiratio. Ope enim
musculorum incisurarum commissuras attrahunt a postero-
ri, & a prioribus protrudunt, atque sic pedetentim ab uno
loco ad alium tendunt.

§. 5.

Ante vero, quam ab externis insectorum partibus ad
eorum internas ebeam; duo tantum notabo, quorum alte-
rum est multorum parvitas, alterum aliorum pulchritudo,
Ut de pulchritudine prius disseram. Ea potissimum in mira
colorum varietate & eorum insensibili fere mixtione confi-
sit, quæ partim in corporibus, partim in alis nonnullorum
insectorum attenditur. Alia insecta, nive quasi lota, liliorum
candorem; alia coeruleum æquoris colorem; alia croceam
auroræ faciem; alia nigram picis fuliginem; alia purpureum

variarum ruorem; alia viridantem herbarum decorem præ-
ferunt; in nonnullis nativum aurum vel argentum inter-
micat; imo interdum hi colores varias figuras efformant.
Certe, qui hanc tam variam, tam multiplicè elegantiam atten-
tius inruetur, næ is magnificum illum Deum, opulentia hujus
auctorem agnoscat? qui non solum pavones gemmeo ala-
rum fulgore, conchas variorum colorum splendore, & flo-
res multicolori eleganti ornavit, sed etiam his tam parva,
tam abjecta animalia vestivit. Quodsi præter pulchritudinem
nonnullorum insectorum *parvitatē* attenta animi meditatio-
ne perlustramus, maxima de minimis hæc nos invadet ad-
miratio. Tam exilia nonnullorum insectorum sunt corpora,
ut oculo inermi vix conspici possint? Quid igitur putas
quanto subtiliora erunt eorum membra, muscoli, intestina?
quanto subtiliora succi & alimenta, quæ illa transeunt? Mi-
rentur alii artificum opera parva, quæ tamen per microscopia
scabra & rudiora videntur; nos mirabimur potius has
parvas Dei creaturas, quæ per microscopia examinata, bone
Deus! quanto lævore, quam incredibile nitidaque eleganti-
a conspicua sunt? Mirentur alii opificia minura, manibus ho-
minum artificiosorum effecta, quæ tamen interna destituuntur
structura; nos mirabimur potius has exiles elegantias
quæ admirabili interna architectura manibus summi opificis
exstructa sunt. Nos tribuamus Deo, quæ Plinius ethnicus
naturæ tribuit, peracute ita L. xi. Hist. natural. C. ii. scribens:
*In magnis siquidem corporibus, aut certe majoribus facilis offi-
cina sequaci materia fuit. In his tam parvis, atque tam nullis,*
quæ

qua ratio, quanta vis, quam inextriabilis perfectio? Ubi tot
 sensus collocavit in culice? & sunt alia dictu minora. Sed ubi
 visum in eo prætendit? ubi gustatum adplicuit? ubi odoratam
 inseruit? ubi vero truculentam illam & portione maximam vo-
 cem ingeneravit? qua subtilitate pennas adnexuit? prælongavit
 pedum cura? disposuit jejunam caucam uti album, avidam
 sanguinis, & potissimum humani litim accendit? Telum vero
 perfodiendo tergori, quo spicularvit ingenio? Atque ut in capaci
 cum cerni non possit exilitas, ita reciproca geminavit arte, ut
 fodiendo pariter sorbendoque fistulosum esset. Quos terredini
 ad porforanda robora cum sono dentes affixit, potissimumque e
 ligno cibatum fecit? Sed turrigeros Elephantum miramur hu-
 meros, taurorumque colla, & truces in sublime jactus, tigrum
 rapinas, leonum jubas, cum rerum natura nusquam magis, quam
 in minimis tota sit. Cum igitur Deus omnipotens horum
 animalculorum sit fabricator, hinc etiam sæpe iis utitur, ad
 infligendas impiis pœnas, de quibus recte vir cruditissimus
 Hieron. van Alphen, S. Theol. Doctor & Prof. Academia Utra-
 que, in solida Pl. cxi. explicatione, quam honoris causa
 tibi dedicavit, quamque gratus a te accepi p. 35. ita scribit:
 Gelf het allergeringste ongediertie, heeft syne wel geschickte le-
 degkens, waardoor 't sich selven onderhoudt, en syn soertgely-
 ken voortbrengt, opdat het den HEERE, als hy plaagen over
 een land wil brengen, als syn groot heyr diene, volg. Joël. 1. 4.
 Il. 25.

§. 6.

Si nunc paulo penitus internas insectorum partes spe-

B 7

cto,

Et, etiam hic, quæ mirer, inuenio. Quanquam enim nec carnem, nec adipem, nec ossa, nec spinas, nec sanguinem, nec cor, nec jecur, nec renes, nec stomachum habeant, habent tamen alias partes memoratu dignas. Cerebri & carnis loco ipsis omnipotens numen concessit aliquid mediæ cujusdam inter hæc naturæ, arcenti simile, nervo mollius, sed carne siccius. Sanguinis loco ipsis dedit succum quendam, per venas discurrentem, qui viscosus est, & vel abtissis membris effluit, vel pressis insectis effunditur. Oesophagi, stomachi & viscerum vicem explet canalis, ab ore per totam corporis longitudinem ad foramem, ultimo caudæ loco vicinum, porrectus. Circa id intestinum venarum & arteriarum vicem præstant varia filamenta tenuissima. Pulmonibus quoque instructa sunt: imo plerumque maiores, quoad proportionem corporis habent, quam animalia perfectiora.

§. 7.

Possem plures observationes addere, illasque specimenibus ex insectorum familia illustrare, illustratas autem experimentis comprobare, comprobatas Scripturæ dictis, si quædam extant huc quadrantia, confirmare, vti hoc in *lithotheologia mea*, quæ nuper Hamburgi prodiit, feci; sed terminos epistolæ hæc excederent. Quapropter illa vberiori disquisitioni Entomothæologiæ seu Insectothæologiæ meæ reservo, publicæ luci exponendæ, si modo æquus mihi obvenerit bibliopola, qui laborem in eius scripturæ exantlatum justo honorario compensare, utque suis sumptibus charta pulchra, typis nitidis, & iconismis accuratis exprimatur, curare velit. Ut autem scias, **VIR HONORATISSIME**, quid tibi in hoc tractatu

ex.

expectandum sit; ſciagraphiam totius operis ſic habe. Di-
videtur in duas partes, præmiſſo proœmio, in quo de huius
operis inſtituto & utilitate agam. Pars prima ſiſtet Libro I.
Cap. I. *Creationem & generationem inſectorum*; ubi demonſtra-
bo hæc animalcula non a ſola natura, nec a principio malo,
ſed a Deo creata eſſe, neque ex putredine, ſed a ſemine & o-
vulis generari. Capite ſecundo agam de inſectorum *diviſi-*
one, ubi & terreſtria & aquatica diſpeſcam in apoda & empō-
da, atque hæc rursus in non alata & alata; hæc vltima vero
in aptera vel membranaceis vel farinaceis alis, & coleoptera.
Tertio capite diſſeram de inſectorum magno ac celeri *pro-*
ventu & incremento. Quartum caput oſtendet *diſtinctionem*
vtriuſque maſculini & ſceminini *generis* eorum. Quintum ca-
put demonſtrabit inſectorum *habitationem* in locis liquidis,
terrenis, lapideis; item in plantarum & arborum partibus;
imo in animalibus quadrupedibus, natantibus, volatilibus,
aliis inſectis & hominibus, eorumque externis & internis par-
tibus ac excrementis. Sexto capite docebo *cibum* eorum, quo-
modo iſ ſapientiffime proviſus ſit, & varie ab inſectis in vltim
vertatur. Septimo capite varius eorum *motus* ſiſtetur. Octa-
vo capite eorum *decortatio & tranſmutatio* ob oculos pone-
tur. Nono capite *arma* eorum tum deſenſiva, dum offenſiva
adnotabo. Decimo capite *ſegetum* eorum deprædicabo. Et
vndecimo capite mirabor inſectorum *ſagacitatem* in eligendo
tempore incubationis & abſconſionis; in diiudicando loco ab-
ſconſionis; in excludendis ovulis; in componendis nidis; in
parando cibo, in conficiendis retibus; in inſtituendo imperio,
coloniis, adiumento, aliisque. Libro primæ partis ſecundo
agam

agam Cap. 1. De insectorum *sensibus*. Cap. 2. de eorum *partibus* tam externis, quam internis. Cap. 3. de *qualitatibus* eorum quibusdam *singularibus* e. g. quod nonnulla parvissima dentur, quae & pulchra sint, quod noctu luceant, quod clara voce gaudeant, quod odorem fundant, quod aquas tingant, quod calculis laborent. Pars secunda iterum duobis constabit libris. Sistet nempe liber primis *usum* insectorum, & quidem Capite primo ostendetur, quid in *vita communi* ad esum, & potum, ad vestitum, ad tutelam, ad expurgandum aerem praestent, Capite secundo eorum *usum in theologia* demonstrabo, Capite tertio ob oculos ponam eorum *usum in medicina*, tam interne, quam externe in hominibus & animalibus exhibendum. Capite quarto eorum *collectionem & educationem*. Partis secundae libro secundo percurram *damnum & abusum* insectorum & quidem capite primo *in vita communi*, secundo *in theologia*, tertio *in iure*, quarto *in medicina*, & quinto *de avertendo damno*.

§. 8.

Hæc sunt, VIR DOCTISSIME, quæ honoris & gratitudinis causa tuis publicis ad TE scribere volui, ut praesentes & posteris documentum habeant, TE beneficia non ingrato collocasse. Dum vero nuper die xiii Maji lucem annuam, quam principem vitæ Tuae habuisti, septuagesima vice celebrasti, ex animo voveo atque ardentissimis precibus contendo, ut Dei optimi maximi omnipotentia, quæ omnia creavit; sapientia, quæ cuncta gubernat; providentia, quæ omnia conservat, TE operum suorum, etiam minorum, indefessum indagatorem, venerabundum admiratorem, & religiosum præconem diu servet incolumem, & hunc festum natiuitatis Tuae diem sæpius felicem redire jubeat, ut omnes res tuas, præsertim incomparabilis thesauri Tui residuas duas partes ex voto peragere possis. Vale. Dabam in imperiali Nordhufa, ad fauces Hercyniæ lita die xx Maji, c13 D CCXXXV.

00 A 6274

ULB Halle

3

002 913 380

56

18

Reha ✓

DE SAPIENTIA, OMNIPOTENTIA, ET
PROVIDENTIA DIVINA
EX PARTIBVS INSECTORVM COGNOSCENDA
EPISTOLARIS DISQVISITIO

48

AD

VIRVM
NOBILISSIMVM ATQVE
DOCTISSIMVM
ALBERTUM
SEBAM

ACADEMIAE CAESARIAE LEOPOLDINO-CAROLINAE
NATVRAE CVRIOSORVM COLLEGAM DIGNISSIMVM,
SOCIETATIS REGIAE ANGLICANAE, ET
INSTITVTI BONONIENSIS SODALEM,
SAGACISSIMVM OPERVM DIVINORVM INDAGATOREM,
ET VRBIS AMSTELODAMI
ORNAMENTVM,

STRENAE LOCO

CVM ANNUM SVPRÆ SEPTVAGESIMVM PRIMVM
INGRESSVS ESSET, MISSA

A

FRIEDERICO CHRISTIANO LESSERO,
NORDHVSÆ IN PATRIA AD MONT. MAR. VIRG.
PASTORE ET ORPHANOTROPH. AD-
MINISTRATORE

NORDHVSÆ CIO DCCCXXXV STANNO COELERIANO.

